

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

Висновки. Отже, креативність є важливою рисою викладача, що сприяє ефективності викладання і навчання. Вона стимулює мотивацію студентів, розвиває їхнє критичне мислення та творчий потенціал, залучає їх до навчального процесу і привертає увагу. Крім того, креативність сприяє розвитку інноваційних підходів та підвищенню задоволеності викладачів своєю професійною діяльністю. Тому розвиток креативності викладачів має велике значення для покращення якості освіти та успішного навчання студентів.

Список використаних джерел:

1. Чужикова В.Г. Креативність викладача/ креативність студента: побудова нової моделі. Педагогічні науки. Збірник наукових праць. 2022. Випуск 98. С. 54–59
2. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/62/part_2/11.pdf
3. <https://repo.knmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2006e986-1ac1-4c90-b67d-6e3eb45b251f/content>

ФЕДОРЕНКО Андрій Андрійович

**ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ
НАСКРІЗНИХ УМІНЬ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ
ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

Ключові слова: молодші школярі, наскрізні уміння, soft skills, компетентності, структурно-функціональної модель, позашкільні навчальні заклади, навчальний процес, «м'які» уміння.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації освіти одним із пріоритетних напрямків є розвиток наскрізних умінь у дітей молодшого шкільного віку, які є необхідними для успішної адаптації особистості до викликів сучасного інформаційного суспільства. Особливу роль у цьому контексті відіграють позашкільні навчальні заклади, що забезпечують не лише додаткову освіту, а й можливості для розвитку тих умінь, які часто не охоплюються в межах традиційної шкільної програми. Одним із таких напрямів є формування наскрізних умінь, що охоплюють критичне мислення, креативність, командну взаємодію, цифрову грамотність, а також здатність до самостійного навчання [1]. Для забезпечення ефективного розвитку цих компетентностей необхідна чітка організація навчального процесу, що сприятиме інтеграції знань і практичних навичок. Враховуючи це, важливим завданням є розробка структурно-функціональної моделі реалізації педагогічних умов формування наскрізних умінь у молодших школярах в умовах позашкільних навчальних закладів.

Наскрізні уміння, визначені в контексті освітніх програм різних країн, включають в себе здатність до критичного мислення, інноваційного підходу до

вирішення проблем, активної соціальної взаємодії, а також до адаптації в умовах змінного світу. В умовах позашкільної освіти важливу роль відіграє не лише здатність до оволодіння новими знаннями, а й процес їх застосування в реальних життєвих ситуаціях, що сприяє розвитку практичних навичок [2,3]. Водночас, саме позашкільні заклади, в силу своєї гнучкості та різноманіття форм роботи, створюють ідеальні умови для інтеграції наскрізних умінь у навчальний процес. Сьогодні, коли увага педагогів акцентується на розвитку саме «м'яких» умінь, важливою є розробка ефективних моделей, які дозволяють включати ці навички в позашкільні програми.

Мета публікації полягає в обґрунтуванні та розробці структурно-функціональної моделі реалізації педагогічних умов у процесі формування наскрізних умінь у молодших школярах в умовах позашкільних навчальних закладів. Для цього необхідно визначити ключові компоненти моделі, розглянути їх функціональні аспекти та забезпечити методичні рекомендації щодо її впровадження в практику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато дослідників акцентують увагу на важливості розвитку наскрізних умінь у дітей, підкреслюючи їх роль у формуванні ключових компетентностей для успішної адаптації в сучасному суспільстві. Вивчення сучасних підходів до позашкільної освіти, зокрема методів, спрямованих на формування цих умінь, є предметом численних наукових публікацій [4,5]. Позитивний досвід застосування проектного навчання та інших інноваційних підходів вказує на важливість інтеграції теоретичних і практичних аспектів в освітній процес [6,7]. Розвиток наскрізних умінь розглядається у контексті міжнародних освітніх стратегій, таких як компетентнісний підхід у ЄС, програмні ініціативи STEM-освіти у США та Сингапурі, а також методи інтеграції soft skills у Канаді. Дослідження свідчать, що успішні освітні системи зосереджуються на практичному застосуванні знань, зокрема через проєктне навчання та інтерактивні методики.

1. Компоненти структурно-функціональної моделі

Модель реалізації педагогічних умов формування наскрізних умінь у позашкільних навчальних закладах включає такі ключові компоненти:

- Цільовий компонент – визначає стратегічні цілі формування наскрізних умінь. На цьому етапі важливо окреслити, що саме є пріоритетом у розвитку дітей, зокрема, критичне мислення, співпраця в команді, здатність до самостійного навчання. Цей компонент передбачає інтеграцію шкільного і позашкільного навчання, що дозволяє формувати у молодших школярів гнучкі навички (soft skills) до змінюваних вимог навчального середовища.
- Змістовий компонент – містить програмні елементи, методи та підходи, що використовуються в позашкільній освіті для формування наскрізних умінь. Включає в себе як теоретичні знання, так і практичні навички, які сприяють розвитку когнітивних, соціальних, емоційних компетентностей дітей. Серед таких методів виділяються проєктне навчання, дослідницька діяльність,

творчі майстер-класи, а також STEM-освіта. Це дає можливість розвивати логічне мислення та інноваційні підходи до вирішення проблемних ситуацій.

- Процесуальний компонент – охоплює організаційно-методичні аспекти впровадження моделі в навчальний процес. У цьому компоненті важливо визначити методи і техніки, що сприяють інтеграції наскрізних умінь у заняття, зокрема, через інтерактивні форми роботи, рольові ігри, дебати та групові проекти [6]. Особлива увага повинна приділятися роботі з індивідуальними потребами учнів, організації диференційованого підходу та забезпеченню взаємодії між учителями та дітьми.

- Оцінювальний компонент – передбачає розробку критеріїв і показників, що дозволяють оцінити рівень сформованості наскрізних умінь у молодших школярів. Зокрема, оцінювання повинно бути спрямоване на виявлення практичного застосування отриманих знань в реальних ситуаціях. Важливим є використання портфолію, самооцінки та зворотного зв'язку для коригування процесу навчання.

2. Функціональні аспекти моделі

- Мотиваційна функція – забезпечує створення таких умов, у яких вихованці будуть прагнути до здобуття нових знань, умінь і навичок. Важливим є застосування гейміфікації, завдяки якій діти мають змогу отримувати позитивний досвід, закріплювати навички в ігровій формі, це підвищує їх мотивацію до навчання.

- Організаційна функція – передбачає координацію всіх етапів навчального процесу: від планування до оцінювання результатів. Включає інтеграцію позашкільної освіти з іншими етапами навчання, що дозволяє розширити складові можливостей для розвитку наскрізних умінь, включаючи співпрацю з іншими навчальними закладами, установами та професійними організаціями.

- Контрольно-оцінювальна функція – важлива для забезпечення зворотного зв'язку в освітньому процесі. Вона передбачає аналіз та регулярну перевірку результатів навчання, коригування навчальних підходів, використання різних форм для тестування. Це дозволяє об'єктивно оцінювати рівень сформованості наскрізних умінь учнів.

3. Практичні шляхи реалізації моделі

- Інтеграція проектного навчання з іншими формами позашкільної діяльності (екологічні проекти, громадянські ініціативи).

- Використання інноваційних педагогічних технологій, зокрема, цифрових інструментів, які підтримують розвиток наскрізних умінь, таких як онлайн-платформи для співпраці, віртуальні лабораторії та мобільні додатки для самонавчання [6].

- Залучення батьків до освітнього процесу через організацію спільних майстер-класів, інтелектуальних ігор, що зміцнюють зв'язок між позашкільною діяльністю та домашнім навчанням [5].

Висновки. Розроблена структурно-функціональна модель сприяє комплексному підходу до формування наскрізних умінь у молодших школярах в умовах позашкільних навчальних закладів. Вона забезпечує інтеграцію теоретичних і практичних аспектів навчального процесу, що дозволяє розвивати в учнів ключові компетентності, необхідні для їх успішної соціалізації в сучасному світі. Розвиток цієї моделі потребує експериментального підтвердження ефективності в різних умовах позашкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко, В. П. (2023). Інноваційні технології в освіті: сучасні виклики. Київ: Либідь, с. 45-67.
2. Бібік, Н. М. (2023). Компетентнісний підхід у сучасній освіті: новітні методики. Київ: Педагогічна думка, с. 112-135.
3. Локшина, О. І. (2023). Цифрова трансформація освіти: виклики та перспективи. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, с. 78-96.
4. Савченко, О. Я. (2022). Дидактика початкової школи: сучасні тенденції. Харків: Освіта, с. 34-58.
5. Кузьменко, Т. В. (2023). Формування наскрізних умінь у початковій освіті: методологічні аспекти. Львів: Світ знань, с. 50-89.
6. Коломієць, Л. Г. (2023). Гейміфікація в освітньому процесі: теоретичні засади і практика. Львів: Світ знань, с. 90-125.
7. Романишина, О. М. (2023). Інтерактивні методи навчання у позашкільній діяльності. Тернопіль: Освітній простір, с. 102-140.

ФЕДОРЕЦЬ Микола Олександрович

РОЗВИТОК МУЗИЧНО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЇХНЬОЇ КРЕАТИВНОСТІ

Аналіз наукового дискурсу стосовно формування креативності сучасних школярів підкреслює високу актуальність цієї проблеми в умовах подальшого розвитку постінформаційного суспільства та культурної глобалізації. *Метою даної роботи* є підкреслити важливість розвитку музично-творчих здібностей учнів молодших класів в процесі залучення до музичного мистецтва, що є відомим, багаторічно перевіреним засобом творчого розвитку та формування дитячої креативності.

Поняття креативність, (від лат. creatio – створення) учені трактують по-різному. Великий тлумачний словник сучасної української мови відносить до цього поняття «творчу, новаторську діяльність» (Великий тлумачний, 2005); Е. Фром враховує креативністю «характеристики та процеси, котрі активізують творчу продуктивність» (Павлюк, 2007). Це «творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей, що

САВЧУК Олена Петрівна Професійна підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (трудове навчання та технології)	377
СЕВЕРИНЮК Тетяна Олександрівна Застосування методу мозкового штурму як чинника розвитку креативності здобувачів вищого навчального закладу	382
СИЧОВА Тетяна Олександрівна Шляхи збільшення креативності при викладанні вищої математики	386
СКОРОМНА Маріанна Володимирівна Основи креативного мислення учнів	389
СМЕТАНКІНА Наталя Володимирівна Розвиток креативних навичок у студентів технічного університету	393
СОКАЛЬ Марія Анатоліївна Проєктування креативного навчання в дизайні уроків мови і літератури в початковій школі	395
СОКОЛОВА Ганна Борисівна Інноваційні підходи до формування емоційного інтелекту у дітей з особливими освітніми потребами: роль творчості в педагогічній діяльності	397
СОРОКА Лариса Миколаївна Креативність як фактор конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти на ринку праці	400
СТРЕЛЬНИКОВА Олена Олександрівна Розвиток креативного мислення студентів у процесі вивчення вищої математики	402
СУРІЛОВА Анастасія Олегівна Креативний підхід до вирішення правових колізій у Міжнародному морському праві	408
ТЕРЛЕЦЬКА Наталія Миколаївна Розвиток креативності як складової професійної діяльності вихователів	412
ТІТАРЕНКО Світлана Анатоліївна Психолого-педагогічні умови формування креативного потенціалу особистості	417
ТРУБИЦИНА Ольга Михайлівна Розвиток креативного мислення як ключової компетенції студентів у ЗВО	421
ТРУШЕВИЧ Ганна Богданівна Імідж та репутація лідера в організації: вплив креативного мислення як інструменту формування	425
УЛЬЯНОВА Тетяна Юрївна Роль креативності у вищій освіті	427
УСКОВА Лілія Миколаївна Креативність викладача як стратегія розвитку професіоналізму	431
ФЕДОРЕНКО Андрій Андрійович Педагогічних умов у процесі формування наскрізних умінь у молодших школярів в умовах позашкільних навчальних закладах	434
ФЕДОРЕЦЬ Микола Олександрович Розвиток музично-творчих здібностей молодших школярів як засіб формування їхньої креативності	437